

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และคณะทำงานด้านข้อมูลรายการร้อยเรื่อง...เมืองไทย
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๘-๒๑

เรื่อง ในหลวงรัชกาลที่ ๙ กับพระอัจฉริยภาพทางดนตรี
เรียบเรียง นางสาวปริญญช คลอวุฒิวัฒน์ บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานห้องสมุด สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๐

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงได้รับการยกย่องว่าเป็นองค์อัครศิลปิน เพราะพระองค์ทรงมีอัจฉริยภาพทางศิลปะเป็นอย่างมาก ทรงสร้างสรรค์ผลงานไว้เป็นคุณูปการแก่แผ่นดินนับอนเนกอนันต์ โดยเฉพาะในด้านดนตรีเนื่องจากท่านทรงมีความสนพระราชหฤทัยทางด้านดนตรีมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ทรงเริ่มศึกษาทางด้านดนตรีในประเทศสวีเดน โดยเริ่มจาก เครื่องเป่า และดนตรีคลาสสิกก่อน ต่อมาได้ทรงศึกษาดนตรีในแนวแจ๊ส (Jazz) อย่างจริงจังซึ่งมีความตรงกันข้ามกับดนตรีแนวคลาสสิกอย่างสิ้นเชิง ทรงโปรดที่จะทรงดนตรีร่วมกับนักเรียนไทยในสวีเดนและฝรั่งเศสอยู่เสมอ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงพระปรีชาสามารถในดนตรีประเภทเครื่องเป่าเป็นพิเศษทั้ง แซกโซโฟน คลาริเน็ต ทรัมเปต รวมทั้งเปียโนและกีตาร์ด้วย พระองค์สามารถทรงดนตรีได้ทั้งวงดนตรีได้ทุกวงทั้งของไทยและต่างประเทศ พระอัจฉริยภาพทางดนตรีของท่านนั้นสามารถเห็นได้อย่างเด่นชัดเมื่อทรงบรรเลงเดี่ยว ดนตรีแจ๊สซึ่งทรงสามารถบรรเลงโต้ตอบกับนักดนตรีแจ๊สที่มีชื่อเสียงของโลกอย่าง เบนนี่ กู๊ดแมน, แจ็ก ทีการ์เด็น, โลอูอเนล แฮมพ์ตัน และ สแตน เก็ตส์ ได้อย่างคล่องแคล่ว โดยได้ทรงจัดตั้งวงดนตรีของพระองค์ขึ้นมาเองหลายวง ได้แก่ “วงลายคราม” “วง อ.ส.วันศุกร์” และ “แตรวงสหทัยพัฒนา” ทั้งนี้ยังได้ทรงทำหน้าที่เป็นครูดนตรี คือได้ทรงมีพระเมตตาสอนดนตรีให้แก่เพื่อนร่วมวงอยู่เสมอ

นอกจากการทรงดนตรีแล้วยังทรงมีพระอัจฉริยภาพทางด้านพระราชนิพนธ์ทำนองเพลงด้วย พระองค์ได้เริ่มทรงพระราชนิพนธ์ทำนองเพลงมาตั้งแต่ครั้งยังดำรงพระยศเป็นพระอนุชาธิราช ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เนื่องด้วยทั้ง ๒ พระองค์ คือพระองค์และพระเชษฐาันทรงสนพระทัยในด้านนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลจึงได้มีพระราชดำริสนับสนุนให้พระอนุชาทรงพระราชนิพนธ์ทำนองเพลงพระราชทานไปยังวงดนตรีในสมัยนั้น เช่น วงสุนทราภรณ์ วงสุริยโยธิน และวงดนตรีประจำมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตั้งแต่ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ด้วยทรงมีความรู้ในทฤษฎีการประพันธ์เพลงอย่างลึกซึ้งทำให้ทำนองเพลงพระราชนิพนธ์นั้น จะมีการใช้คอร์ดดนตรีที่แปลกใหม่และซับซ้อน ทำให้เกิดเสียงประสานที่ไพเราะเป็นแบบฉบับที่เป็นเอกลักษณ์ในเพลงของพระองค์ เพลงพระราชนิพนธ์เพลงแรก คือ เพลงแสงเทียน เป็นเพลงบลูส์ซึ่งเป็นสไตล์หนึ่งของดนตรีแจ๊ส แต่เนื่องจากทรงต้องการแก้ไขบางส่วนจึงยังมิได้พระราชทานมาเผยแพร่ แต่เพลงที่พระราชทานให้เผยแพร่ก่อน คือ เพลงยามเย็น และ สายฝน จากนั้นได้พระราชนิพนธ์เพลงออกมามากมายแม้กระทั่งเพลงประกอบการแสดงระบำปลายเท้า คือ เพลงในชุดแสงเดือน และชุดมโนราห์ เพลงพระราชนิพนธ์เหล่านี้ได้รับการยกย่องจากทั้งคนไทยและต่างชาติ ดังจะเห็นได้จากเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศออสเตรเลียซึ่งเป็นศูนย์กลางดนตรีของโลก ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้มีการบรรเลงเพลงพระราชนิพนธ์ขึ้นที่กรุงเวียนนา เมื่อจบการแสดงประชาชนที่ได้ฟัง ต่างแซ่ซ้องสรรเสริญและปรบมือกึกก้องยาวนานไม่ยอมหยุดจนพระองค์ต้องประทับยืนขึ้นรับความยินดีจากทุกคน

หลังเพลงบรรเลงจบในทุก ๆ เพลง พระปรีชาทางด้านดนตรีนี้เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ จนกระทั่งประธานของสถาบันการดนตรีและศิลปะแห่งกรุงเวียนนาได้ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาเกิตติมศักดิ์ ในฐานะที่ทรงเป็นนักดนตรีแจ๊ส และ คีตกวี โดยถวายพระเกียรติให้ทรงเป็นสมาชิกเกิตติมศักดิ์ หมายเลข ๒๑ ของสถาบัน อีกทั้งจารึกพระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชไว้บนแผ่นศิลาของสถาบันอีกด้วย

บทเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีทั้งสิ้นถึง ๔๘ เพลง ส่วนใหญ่ได้พระราชทานเพื่อให้ความหวังและกำลังใจแก่ประชาชน ด้วยพระองค์ทรงตระหนักในคุณค่าของดนตรี ดังกระแสพระราชดำรัสที่ว่า “ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของข้าพเจ้า จะเป็นแจ๊สหรือไม่ใช่ก็ตาม ดนตรีล้วนอยู่ในตัวทุกคน เป็นส่วนยิ่งใหญ่ในชีวิตของเรา สำหรับข้าพเจ้า ดนตรีคือสิ่งประณีตงดงาม และทุกคนควรนิยมในคุณค่าของดนตรี ดนตรีทุกประเภทต่างก็มีความเหมาะสมตามแต่โอกาส และอารมณ์ที่ต่างกันไป” ในด้านดนตรีไทยท่านก็ได้ทรงริเริ่มให้มีการบันทึกโน้ตเพลงไทยเดิมให้ถูกต้องตามหลักสากล รวมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐ์เพลงไทยขึ้นจากเพลงสากลอีกด้วย พระอัจฉริยภาพด้านดนตรีทั้งหมดนี้อาจกล่าวได้ว่าทรงเป็น “คีตราชน” โดยแท้

บรรณานุกรม

กลางใจราษฎร์. (๒๕๕๖). เชียงใหม่: ซิลค์เวอร์ม.

ปรียานุช คลอวุฒิวัฒน์ (๒๕๕๒). พระอัจฉริยภาพด้านดนตรีและบทเพลงพระราชนิพนธ์ใน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช. สืบค้น ๓ มีนาคม ๒๕๖๐ จาก

http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_bk/2009/book_dec2009.pdf

ถวัลย์ มาศจรัส (๒๕๓๙). พระองค์คืออัครศิลปิน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี่.

ภาธร ศรีกรานนท์ (๒๕๔๙). เลิศล้ำคำกรอง ทำนองแห่งแผ่นดิน : รวมเนื้อร้องเพลงพระราชนิพนธ์ พร้อมเกร็ด

ประวัติ ๔๘ เพลง. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (องค์การมหาชน).

เย็นศิระเพราะพระบริบาล (ธันวาคม ๒๕๕๐). a day, ๘ (๘๘), ๖๘-๑๑๑.

วิรุณ ตั้งเจริญ (๒๕๕๑). พระราชอัจฉริยภาพ อัครศิลปิน. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ.

สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. (๒๕๔๓). บทวิถีทัศน์เฉลิมพระ

เกียรติ ชุด “ดนตรีจากพระราชหฤทัย ศูนย์รวมใจแห่งปวงชน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.